

Odamız İlaç Danışma Kurulunun Sürşarj İle İlgili Toplantısına Katıldı

12 Temmuz 1984 günü Ankara'da toplanan İlaç Danışma Kurulu sürşarj konusunu görüştü. Bu toplantıya odamız da davet edildi. Ayrıca Türk Eczacılar Birliği, Türkiye İlaç İşverenleri Sendikası İlaç Depoları temsilcileri, Maliye Bakanlığı temsilcisi ile bazı üniversitelerin öğretim üyeleri ve eczacı odaları temsilcileri katıldılar.

Toplantıda ilk sözü alan Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Başkanı Prof. Dr. Mekin TNAKER Türk Eczacıları Birliği'nin dergimizin bu sayısında okuduğumuz sürşarj ile ilgili görüşünü açıkladı. Diğer konuşmacıların da bu görüşlere katılması sonucu toplantıda ortak bir noktaya varıldı. Şe sürşarj'ın ne şekilde yapılacağına ilişkin bir görüş üretmek üzere alt komisyon kurularak çalışmalar sürdürüldü. Alt komisyonun yaptığı çalışma sonucu zam alan ilaçların üzerlerinin Türk Eczacıları Birliği'nin dağıtacağı etiketlerle kapatılarak üzerine yeni fiyatları basılmak suretiyle piyasaya arz edilmesi kararlaştırıldı. Ayrıca eczanelerde ilaç

fiyatlarını gösterir listeler bulundurulacak.

Tüm bunlar bir genelge şeklinde yayınlandıktan sonra yürürlüğe girecek.

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ MERKEZ HEYETİ'NİN SÜRŞARJ HAKKINDA 12.7.1984 TARİHİNDE TOPLANAN İLAÇ DANIŞMA KURULUNA SUNDUĞU GÖRÜŞTÜR.

A- GİRİŞ

İlaç fiyatları 7.4.1972 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan, 29.3.1972 tarihli 7/4129 sayılı «Türkiye'de imal edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla Galenik preparatların ve Kodeks ampulerinin fiyatlarının tesbitine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararnamesine göre saptanırken, müstahzarlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının fiyat ve kalite ön kontrolünden geçirilmekteydi. Bu kararnameye göre günümüzde müstahzarların Bakanlıkça saptanan değerinin üzerinde kullanıma arz edilmesi yasal değildir.

B- İLAÇ FİATLARI

Gerek yukarıda adı geçen kararname, gerek 6197 sayılı yasanın 39. (Eczanelerde ihzar edilen reçetelerde yazılı ilâçların fiyatlarının tesbit için en geç bir sene zarfında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca bir tarife yapılarak usulü dairesinde ilan edilir...) maddesi ve gerekse 3.5.1984 tarih ve 2575 sayılı (Ek:1) kanun maddesine uygun olarak hazırlanmış Bakanlık Genelgesinde belirtilen ilâç kutularındaki eski fiyatların kapatılarak yeni fiyatların basılması biçiminde tanımlanan kullanılma izni, hiç bir tartışmaya meydan veremeyecek tarzda «SÜRŞARJ»'ı kabul etmekte ve uygulamaya sokmaktadır. Yasanın ön görmüş olduğu ilâç prosedürü de 6.6.1984 tarih ve 2378 sayılı (Ek:2) Bakanlık Genelgesiyle yerine getirilmiştir.

C- UYGULAMA

Yukarıda anılan kanun hükmü ve ilgili Bakanlık genelgelerine rağmen, 20.6.1984 tarih ve 2384 sayılı (Ek:3) genelge ile Kanuna aykırı bir uygulama prosedürü gündeme getirilmiş ve 2575 ile 2379 sayılı genelgelerle başlatılmış bu lunan kanunlara dayalı işlemler de durdurulmuştur.

D- GÖREV

Türk Eczacıları Birliği ku-

ruluş kanunlarından ve mesleki yasalarımızdan aldığı güçle meslektaşlarının hak ve menfaatlerini korumak ve kollamakla yükümlüdür.

Ayrıca bu hak ve menfaatleri toplumun çıkarları ve halk sağlığı ile birleştirmek de Anayasal bir görev olarak Türk Eczacıları Birliği'ne tevdi edilmiştir.

Bu cümleden olarak Türk Eczacıları Birliği müstahzarlarda Bakanlıkça saptanan fiyatların dışına çıkılmasını düşüncemiz.

E- GELİŞME

Yukarıda anılan Ek-3 genelge çerçevesinde bir uygulama yapılacak olursa müstahzarların Bakanlıkça saptanmış fiyatların altında kullanıma arz edilmesi haksız rekabete neden olarak tüketiciye zarar verecek ve halk sağlığını zedeleyecektir. Bu haksız rekabetinin sonuçları, yasalarca Kamu görevi yaptığı belirlenen eczanelerin, fonksiyonlarını yerine getirmelerini de engelleyecektir.

Sürşarj olayının gelişimi şöyle olmaktadır:

- 1 — Firmaların SSYB'lığına sunduğu ilâç fiyat beyanamesi üzerinde gereken görüşler yapıldıktan sonra yeni fiyat Bakanlıkça

tesbit ve ilân edilmektedir.

- 2 — Firmalar ellerinde bulunan hammadde stoklarını tesbit edilmiş yeni fiatlara göre değerlendirmekte ve stoktaki mamul ilâçlarına Bakanlığın tesbit etmiş olduğu fiatı usulüne uygun bir biçimde basarak, depolar kanalıyla eczanelere intikal ettirmektedir.
- 3 — Tüketici ile tek ve doğrudan muhatap olan eczacı ilâcın yeni rayiç bedelini depo veya firmaya nakten ödeyerek anılan iki kurumuna karşı sorumluluğunu yerine getirmektedir.
- 4 — Buna karşın eczane içinde sürşarjlı fiat kupürleri hazırlanarak, ilgili kurum saymanlıklarına iletilen reçeteler ise daima bir sorun olmakta ve en son yürürlüğe sokulan Bakanlık Genelgesi mucubince Saymanlıklar eczacıya ödeme yapmamaktadır.

F- ELEŞTİRİ

Sürşarj olayı sosyal, ekonomik ve hukuki yönden gözden geçirilerek sağlıklı biçimde değerlendirilmelidir.

a- Sosyal Yönden

İlâç tüketimi ve Tüketicinin özellikleri açısından konu ele alındığında, en önemli husus tüketicinin ilacı sürekli bulması, özellikle reçetelerinin eczanelerde yapılabilmesi ile ilâç kutusu üzerinde basılı fiatı nedeniyle adlanmayacağı güvencesi içinde olmasıdır. Eczacı ile kendi mesleki ve sosyal yaşamının devamında kuruluşunu rasyonel ve günün ihtiyaçlarına cevap verir bir biçimde organize edilme çabası ve istegindedir.

Kamu kuruluşları dahil, tüm sektörler mal ve hizmetlerine anında Yeni fiat ve değeri yansıtmakta ve uygulamaktadır. İlâç konusu örneklesek, askeri hastaneler, S.S.K. eczaneleri ve diğer kamu sağlık kuruluşları, üst kuruluşlarından aldıkları talimatlar doğrultusunda stoklarında mevcut eski fiatı ilâçlarını son fiatlar üzerinden değerlendirmekte ve satmaktadırlar. Yani eski fiatlarına SÜRŞARJ yapmaktadırlar.

Bu arada Tekel İdaresince üretilen ve eczanelerde ilâç olarak satılan Gliserofosfat'lı Malt Hülâsası, üzerinde 40 TL. fiat varken, 74.25 TL.'sına eczanelere fatura edilmekte ve eczanelerde %20 fark uygulayarak, üzerinde 40 TL. fiat olan Malt Hülâsasına 90 TL.

sına hastaya vermektedir. Bu suretle de devletin yaptığı sürşarjın sorumluluğunu eczaneler yüklenmektedir. Devletin kendi yaptığı sürşarj hakkında eczane kesimine tanımıyor olması anlaşılabilir.

Bu çerçevede:

Eczanenin Günlük Ciro	: 20.000 — 30.000 (*)
Eczanenin Aylık Ciro	: 30.000x25 (gün) = 750.000
Eczanenin Yıllık Ciro	: 750.000x12=9.000.000
Eczanenin vergiye esas olan ortalama gayri safi yıllık kârlılığı (BRÜT)	: 9.000.000x%22=1.980.000
Eczanenin Net Kârlılığı (**)	:9.000.000x%12=1.080.000
Eczanenin Gerekli Envanteri	: 2.000.000 — 3.000.000
Yıllık Ortalama Zam Oranı	: %70 — %100
Gereken Ek Finansman	: 1.400.000 — 3.000.000
Kullanılır Değerlerin Yıllık Erozyonu	: 1.400.000 — 3.000.000

Erozyonu daha açık belirtirsek

Maliyet : Dönem içi emtia artışları - Dönem sonu envanter
9.000.000 - 3.000.000 ise 6.000.000 % 70 artışa göre
 $9.000.000 \times \% 70 = 6.300.000 \text{ TL}$

Yani : Yıl içinde dönem başında 90.000.000'a alınabilecek ilaçlar yıl sonundaki 15.300.000 TL'ya sağlanabilecektir.

Bu durumda erozyon yaklaşık % 59 oranındadır.

ÖNEMLİ NOT:

* Değerler azami üzerinden hesaplanmıştır.

b Ekonomik Yönden

Türkiye'de yaklaşık olarak 7500 eczane bulunmaktadır. Bu eczanelerin günlük cirou itibariyle ortalama 30.000.— TL girdi vasatüstü eczaneyi tanımlayabilir.

Yukarıdaki örnekte açıkça görüldüğü gibi hazır değerlerin dönüş hızı rasyonu fiat artışlarını bile karşılamaya yetmemektedir. Bu şekilde; değil Eczanelerin idamesi hayatiyetini bile tehlikeye sokacak bir sermaye erozyonunun ortaya çıkmasını kesinleştirilmektedir.

Bu ise yatırımı cezalandırıcı haksız bir uygulamadır. Bu

** Kira, personel, enerji, kırtasiye, ambalaj fire vb. cari giderler % 10 kabul edilmiştir.

olay olsa ticaret hayatında karşılaşılabilen riskler olarak değerlendirilemez. Çünkü yapılan yatırımın akılcı olup olmaması diye bir olay söz konusu değildir.

c- Vergi usulü yönünden uygulanmakta olan vergi sistemi «Serbest beyan» usulüne dayanmaktadır. Kaldı ki vergiye esas olan, kazancını şimdiye dek olduğu gibi bundan sonra da en gerçekçi olarak gösteren ve gösterecek olan eczacılardır. Çünkü kayda tabi olmayan hiçbir mal giriş ve çıkışı söz konusu değildir. Gerek mal girişleri açısından fatura, gerekse kurumlar, kişiler ve hasılat yönünden daima muhasebe sistem ve vergi yasalarına uygunluk söz konusudur.

Eczaneler çalışma biçimi açısından vergi kaçakçılığına hiç yer vermeyen kuruluşlardır. Bu nedenle, sürşarjın getireceği gelir artışı, ciro üzerinden vergi ödeyen Eczaneler bazında satışın anında vergilendirilmesi olacaktır.

d- Hukuki yönden değerlendirme

Konu vergi hukuku, ticari teamüller açısından uygunluk göstermektedir.

Kovuşturmaya uğramış yada dava konusu olmuş sürşarj olayları istisnasız olarak beraatle sonuçlanmıştır. (Ek:

4). Çünkü ortada suça yönelik bir eylem ve girişim yoktur.

G- SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde ve yakın zaman diliminde, ilaç sanayicisi, ilaç zamlarının belirlendiği sırada elinde bulunan eski maliyetli ham madde ve mamul maddesine sürşarj yaptıktan sonra, yani yeni fiyatıyla ilacı satabilmiştir ve satmaktadır.

Bu cümleden olmak üzere devletin koymuş olduğu rayiç fiatın dağıtım zincirindeki son halka olan eczane yönünden uygulanmaz bir biçimde tefsir edilmesi mümkün değildir.

Diğer yandan eczane de bulunan ve yatırımı yapılmış eski ilacı yenisi ile ikame edebilme yönünden alım gücü kazanabilmesi bakımından sürşarj yaklaşımını tanımamak, ekonomik anlamda eşitsizlik yaratmak ve eczane eczacısını cezalandırmak anlamına gelir.

Ekonomik kurallar ve uygulama açısından, hiçbir ayırım gözetmeksizin eşitlik prensibiyle devranılması gereğinden çıkışla, yatırımın cezalandırılması gibi yanlış bir anlayışın değil, eczanelerin kullandığı ana değerler açısından erozyonun önlenmesi, değer kaybının ortadan kaldırılması Türk Eczacıları Birliği olarak ana talebimizdir.

Bu fasıldan olmak üzere şu pratik önerilerin dikkate alınarak değerlendirilmesinin çözüm yönünden faydalı olacağı inancındayız.

1 — 3.5.1984 tarih, 2575 sayılı (Ek-1) ve 6.6.1984 tarih 2379 sayılı (Ek:2) genelgeler doğrultusunda yeni bir genelge yayınlanmak suretiyle 20.6.1984 tarih, 2384 sayılı genelgenin yürürlükten kaldırıldığı ve devletin beirllediği fiat doğrultusunda sürşarj yapılmış ilacın reçete bedellerinin kurum saymanlıklarınca ödeneceğinin beirlenmesi,

2 — Bir çok Avrupa ülkesinde de (Örnek İtalya) var olduğu üzere, yeni fiatı tesbit edilmiş ilaç üzerine vergi takibinde kolaylaştıracak olan bir etiket sistemi geliştirilmesi,

3 — Türk Eczacıları Birliği'ne bağı Bölge Eczacı Odalarının denetiminden geçmiş reçete tastikinin, hazırlanacak bir yönetmelikle sağlanması ve Kurum Saymanlıklarının bu türden bir uygulamaya tabi reçetelere ödeme yapmalarının sağlanması,

Bu önerilerimizden en uygunun veya uygun olanlarının tercihi ile konunun kesin olarak ve bir daha tartışmaya meydan vermeyecek bir biçimde çözüme ulaştırılması ile Eczacılık mesleği büyük bir mağduriyetten ve halk sağlığı hizmeti görme işlevini kaybetmekten kurtarılacaktır.

Saygı ile arz olunur.

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ
MERKEZ HEYETİ